

Список використаних джерел

1. Новікова, О. Ф., Залознова, Ю. С., Амоша, О. І., Хандій, О. О., Азьмук, Н. А. та ін. (2022). *Трансформація соціально-трудової сфери в умовах цифровізації економіки* (О. Ф. Новікова, Наук. ред.). НАН України, Ін-т економіки пром-сті.
2. Кабінет Міністрів України. (2021). *Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року* (Постанова № 179 від 03.03.2021). Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>
3. Попович, В., Щербина, С., & Новак, Т. (2024). Цифрова трансформація сфери соціального захисту в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2(55), 82–88. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.55.82-88>
4. Кабінет Міністрів України. (2024). *Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року* (Розпорядження № 922-р від 30.09.2024). Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80#Text>
5. Кабінет Міністрів України. (2024). *Про затвердження плану заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року* (Розпорядження № 1091-р від 01.11.2024). Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2024-%D1%80#Text>

Чаркіна Т. Ю.,
д.е.н., професор,
Григоренко А. Д.,
здобувач третього (наукового) рівня вищої освіти,
Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПАСАЖИРСЬКИМ КОМПЛЕКСОМ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Залізничний транспорт є багаторівневою розгалуженою системою. Його значущою складовою та одним із найбільших господарств є пасажирська вертикаль. Нині на залізниці триває перехід від територіально-галузевого

принципу роботи, за якого регіональні філії займалися одночасно всіма видами діяльності, до вертикально інтегрованої структури управління. Пасажирський напрям АТ «Укрзалізниця» став одним із перших, у якому повністю відбувся поділ за видами діяльності. В даний час функціонують філії «Пасажирська компанія», «Приміська пасажирська компанія» та «Вокзальна компанія», які здійснюють пасажирські перевезення у далекому сполученні, приміські та регіональні перевезення, а також управління вокзальними комплексами відповідно. Втім, незважаючи на здійснені реформи, загальна ефективність функціонування пасажирського комплексу залишає бажати кращого. Це відбивається як у фінансово-економічних результатах його діяльності останніх років, так і у техніко-експлуатаційних показниках [1]. Крім того, досі наявна неузгодженість в організації роботи між створеними філіями, підрозділи яких колись перебували під єдиним керівництвом регіональних залізниць. Централізація керування підрозділами призвела до зменшення простору для маневру з питань виробничої діяльності, оскільки більшість із них тепер мають узгоджуватися із центрами управління. Організація пасажирських перевезень також передбачає тісну взаємодію із суміжними господарствами залізниць: перевезень (роботи станцій), локомотивним, будівель та споруд тощо [2]. З огляду на це, нагальною необхідністю є створення інтегрованої системи, яка дозволить швидко обмінюватися даними, комунікувати та ухвалювати управлінські рішення.

Останнім часом Укрзалізницею проведено значну роботу з цифровізації сервісів для пасажирів. Було оновлено та суттєво розширено функціонал застосунку для придбання квитків. З'явилася можливість придбання проїзних документів із пересадками, у тому числі всередині поїзда, доступ до онлайн-табло найбільших вокзалів країни та низка інших поліпшень. У 2024 році кількість придбаних пасажирями онлайн квитків досягла 86 % [3]. Проте наявного темпу цифровізації все ж таки недостатньо для того, щоб гідно відповідати на всі сучасні запити пасажирів. Деякі послуги досі недоступні для

оформлення онлайн або вимагають принаймні часткової особистої присутності клієнтів. До прикладу, виключно у квиткових касах можна оформити проїзні документи для організованих груп пасажирів або викупити заброньовані квитки для військових.

Удосконалення інформаційних систем, що використовуються для організації виробничої діяльності компанії, відбувається не так швидко. Досі поширена передача даних на паперових носіях, засобами телефонного зв'язку, з використанням месенджерів тощо. Це призводить до уповільнення обміну інформацією, збільшення часу на її оброблення та аналіз, викривлення даних через людський чинник. В окремих випадках необхідність своєчасного ухвалення управлінських рішень може набувати критичного значення. Закордонні залізничні компанії приділяють цьому питанню велику увагу, збільшуючи з кожним роком темпи діджиталізації та інвестуючи в цей напрямок значні кошти. Таким чином, проведених останнім часом АТ «Укрзалізниця» заходів із цифровізації пасажирського комплексу недостатньо з урахуванням того, наскільки стрімко розвивається цей напрям в інших секторах економіки держави та іноземних компаній. Ефективним інструментом вирішення цієї проблеми може стати впровадження ERP-системи управління пасажирською вертикаллю.

ERP-система (англ. enterprise resource planning system – система планування ресурсів підприємства) – корпоративна інформаційна система, призначена для автоматизації обліку й управління. Зазвичай вона будується за модульним принципом та охоплює усі ключові процеси діяльності компанії. Класичні ERP-системи забезпечують управління: фінансами, виробництвом, формуванням та розподілом запасів, реалізацією та маркетингом, утриманням клієнтів, постачанням, проектами, сервісним обслуговуванням, процедурами забезпечення якості продукції, персоналом.

ERP-системи особливо потрібні великим підприємствам. Укрзалізниця, підрозділи якої знаходяться за тисячі кілометрів одне від одного, безумовно належить до цієї категорії. У низці інших великих вітчизняних компаній такі

системи вже успішно функціонують або перебувають у стадії впровадження. Наприклад, в АТ «Укрпошта» побудова ERP-системи відбувається з 2021 року. Наразі вона об'єднала 80 окремих систем обліку ресурсів компанії, які функціонували ще з 2000-х років, а також дозволила перевести у цифровий формат роботи понад 70 % бізнес-процесів [4, 5].

Нині в АТ «Укрзалізниця» використовується значна кількість систем, що не інтегровані між собою та вимагають додаткових людських і часових ресурсів для передачі даних між ними. Не є винятком і пасажирський комплекс. Для організації залізничних пасажирських перевезень використовується низка програмного забезпечення: АСК ПП УЗ – Автоматизована система керування пасажирськими перевезеннями, АСУ ЕРПВ – Автоматизована система управління експлуатацією та ремонтом пасажирських вагонів, АС ОППЗТ – Автоматизована система обслуговування пасажирів приміського залізничного транспорту та ін. Неможливе їх здійснення без систем суміжних господарств: АСБО «ФОБОС» – Автоматизованої системи бухгалтерського обліку, АС РОДУЗ – Автоматизованої системи збору та обробки інформації про доходні надходження від вантажних та пасажирських перевезень, АСУ «ЛОКБРИГ» – Автоматизованої системи управління локомотивним парком і локомотивними бригадами тощо. Використовується у роботі також програмне забезпечення сторонніх розробників: ЄАСУП – Єдина автоматизована система управління персоналом (IT-Enterprise), Megapolis.DocNet – система корпоративного електронного документообігу (InBase) та ін. Цілком очевидно, що є необхідність інтеграції даних з усіх цих систем з метою удосконалення якості керування та підвищення ефективності пасажирських перевезень.

Створення інтегрованої системи управління пасажирським комплексом залізничного транспорту дозволить оптимізувати наявні бізнес-процеси та підвищити загальну ефективність його роботи завдяки економії часових, трудових та інших ресурсів компанії. Окрім того, це сприятиме удосконаленню якості обслуговування пасажирів, а також забезпечить більш

плавний процес анбандлінгу національного перевізника, в процесі якого пасажирська вертикаль буде відокремлена від Укрзалізниці – майбутнього оператора інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Чаркіна, Т. Ю., & Григоренко, А. Д. (2024). Формування системи цифрового менеджменту в залізничних пасажирських перевезеннях. In *The 10th International Scientific and Practical Conference «Science and Society: Modern Trends in a Changing World» (September 2–4, 2024)* (pp. 241–245). MDPC Publishing.
2. Чаркіна, Т. Ю., & Григоренко, А. Д. (2023). Трансформація структури управління пасажирським господарством залізничного транспорту: світовий досвід та його адаптація до сучасних умов в Україні. *Review of Transport Economics and Management*, 10(26), 150–162. <https://doi.org/10.15802/rtem2023/300532>
3. Укрзалізниця. (2024). У 2024 році 86% квитків пасажири купили онлайн. *Укрзалізниця – Офіційний сайт*. https://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/658805/
4. Укрпошта. (n.d.). Укрпошта впроваджує єдину ERP-систему замість 80 окремих. *Укрпошта – Новини*. <https://www.ukrposhta.ua/ua/news/57311-ukrposhta-vprovadzhu-dinu-erp-sistemu-zamist-80-okremih>
5. IT-Enterprise. (n.d.). АТ «Укрпошта» впровадила ERP-систему, зацифрувала 70 % бізнес-процесів, провела аудит фінансової звітності у Baker Tilly разом з IT-Enterprise. *IT.UA*. <https://www.it.ua/cases/article/rekordna-shvidkist-vprovadezhennja-erp-sistemi-cifrovizacija-70-biznes-procesiv-i-audit-finansovoi-zvitnosti-baker-tilly>